

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
FILOZOFSKI FAKULTET
ODSJEK ZA INFORMACIJSKE ZNANOSTI

Akadska godina 2014/15.

Ivana Cencelj
E-učenje ruskog jezika

Završni rad

Mentorica: dr. sc. Kristina Kocijan

Zagreb, 2015.

Sadržaj

1. Uvod	2
2. E-učenje.....	3
2.1. Povijest e-učenja.....	4
2.2. Prednosti e-učenja.....	7
2.3. Nedostaci e-učenja.....	8
2.4. E-učenje u Hrvatskoj	9
2.5. E-učenje u svijetu	11
2.6. E-učenje stranih jezika.....	12
3. Ruski jezik.....	14
3.1. Ruski jezik i rusko pismo	14
3.2. Popularnost ruskog jezika u svijetu	15
4. Ruski jezik i e-učenje	17
4.1. E-učenje ruskog jezika u svijetu	17
4.1.1. Russian Lessons	18
4.1.2. Learn russian	19
4.1.3. Master Russian.....	20
4.2. E-učenje ruskog jezika u Hrvatskoj	21
4.2.1. Učenje ruskog jezika.....	22
4.2.2. Goethe Verlag	23
5. Anketa i rezultati ankete.....	24
6. Zaključak	27
7. Popis slika	28
8. Popis tablica	29
Literatura	30
Sažetak	32

1. Uvod

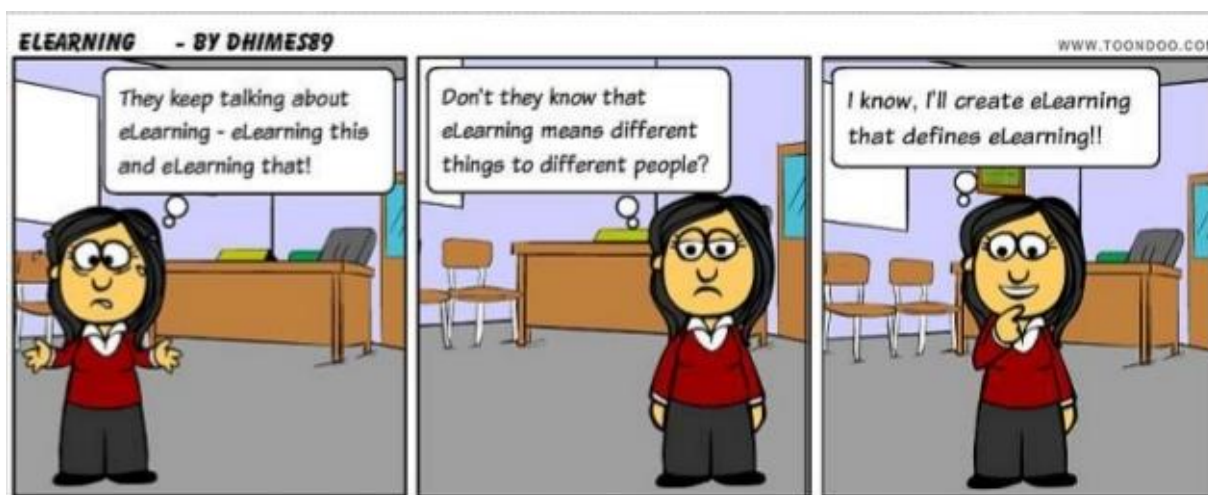
Život u 21. stoljeću obilježen je korištenjem informacijske tehnologije u svim aspektima čovjekova života. Ljudi su oduvijek pri učenju koristili različita sredstva koja su im pomagala u usvajanju i pamćenju novog gradiva. U davnim vremenima djeca su u školi pisala u pijesku, na velikim teškim pločama, a tek kasnije su se počele upotrebljavati bilježnice, udžbenici i vježbenice. Pojavom modernog doba i doba digitalizacije, računala počinju imati sve veću ulogu u čovjekovu životu, pa tako i u učenju. Bilo bi suludo ne koristiti se prednostima koje donosi informacijska tehnologija, koja učenicima, studentima, ali i odraslim ljudima olakšava i ubrzava taj proces. U današnje vrijeme ljudi žive ubrzanim načinom života pa tako uvijek traže rješenja da stvari postignu brže, jeftinije i uspješnije. E-učenje im omogućuje brže usvajanje novih informacija te je često jeftiniji ili čak besplatni oblik učenja, za razliku od tradicionalnih škola i tečajeva. Osim što tako učenici mogu učiti u vlastitom domu, nastavnicima je jednostavnije komunicirati s njima, objavljivati i slati im nove materijale i zadatke. Učenici mogu učiti sami uz pomoć materijala s interneta i raznih stranica za e-učenje ili cd-ova i skripti, koje je prethodno sastavio neki profesor ili neka osoba kompetentna u određenom području. Tako se znanje može prenositi diljem cijeloga svijeta, nije potrebna neposredna veza između učitelja i učenika.

Budući da osim informacijskih i komunikacijskih znanosti, studiram i ruski jezik i književnost, zanimalo me koju ulogu informacijska tehnologija ima i može imati u procesu učenja stranog jezika, posebice ruskog jezika. Također me zanimalo koliko se u Hrvatskoj već koristi e-učenje u sklopu različitih tečajeva stranih jezika te da li postoje na internetu stranice koje nude poduku ruskog jezika ljudima hrvatskog govornog područja te engleskog govornog područja. Ljudi često nisu ni svjesni što im sve informacijska tehnologija i internet može pružiti, pa sam kroz ovaj završni rad htjela proučiti nove, moderne načine učenja ruskog jezika. U ovome sam radu tako proučila ponudu internetskih stranica za učenje ruskog jezika te napravila anketu u kojoj sam saznala kolika je zainteresiranost ljudi za učenje ruskog jezika u školama stranih jezika te da li te škole uopće nude jezične materijale na računalu.

2. E-učenje

Postoje različite definicije pojma e-učenje, ovisno o području zanimanja osobe koja ga koristi. Neke definicije stavljaju naglasak na tehnologiju, a neke na samo obrazovanje. Već i kod same interpretacije pojma e-učenje dolazi do neslaganja u značenju slova „e“. Osim što slovo „e“ može označavati upotrebu elektronike u procesu učenja, odnosno računala, ono može također označavati i (Srce, 2015):

1. *Iskustveno učenje* (eng. Experience Learning)
2. *Učenje "posvuda"* (eng. Everywhere Learning)
3. *Povećano, bolje učenje* (eng. Enhanced Learning)
4. *Prošireno učenje* (eng. Extended Learning)

Slika 1: Definicija e-učenja

Za potrebe ovog rada, ja ću koristiti definiciju e-učenja gdje ono predstavlja oblik edukacije na daljinu uključujući korištenje računala ili elektroničkog uređaja, npr. mobilnog telefona. U pogledu tehnologije isporuke nastavnih sadržaja, e-učenje može biti ostvareno na dva različita načina: sinkroni ili asinkroni.

Sinkrono učenje se odvija u realnom vremenu, odnosno interakcija između učitelja i učenika se odvija prema unaprijed dogovorenom planu na unaprijed dogovorenim mjestima. Ono zadržava mnoge osobine tradicionalnog predavačkog modela poučavanja. Takav način učenja *može osigurati komunikaciju između instruktora i polaznika, ima vremenske i troškovne koristi u odnosu prema klasičnoj učionici jer se putovanja mogu eliminirati te je vrlo učinkovito kada je potrebna brza izmjena materijala* (Ćukušić, Jadrić, 2012:23). Na taj se način formiraju prividne učionice (eng. *virtual classroom*). Interakcija između učitelja i

učenika se može odvijati putem razgovorne ploče (eng. *whiteboard*), audio ili videokonferencijskih sustava ili TV uređaja.

Asinkrono učenje se ne odvija u realnom vremenu, odnosno kada učitelj i učenik komuniciraju njihove aktivnosti nisu vremenski sinkronizirane. Ovakav način učenja *omogućuje korištenje sadržaja kada to odgovara polaznicima, ne zahtijeva instruktora te kod njega sadržaj treba mnogo više zainteresirati polaznike i mora osigurati veću dubinu informacija* (Ćukušić, Jadrić, 2012:24).

Škole, tvrtke i sami korisnici tako dobivaju mogućnost da izaberu sinkrono ili asinkrono učenje, ovisno o tome koje im bolje odgovara, a u današnje vrijeme sve se više primjenjuje i kombinacija ova dva tipa pristupa e-učenju.

Ćukušić i Jadrić (2012) u svojoj knjizi navode 5 različitih vrsta e-učenja i njima pripadajuće potrebne tehnologije:

- e-učenje vođeno polaznikom- polaznik samostalno pristupa sadržajima i sam određuje kada će i na koji način koristiti sustav, ne postoje ni instruktori ni moderatori koje bi on mogao kontaktirati
- moderirano e-učenje- kombinacija e-učenja vođenog polaznikom i e-učenja vođenog nastavnikom; polaznik pristupa sadržajima vlastitim tempom, no može asinkrono kontaktirati moderatora i ostale polaznike
- e-učenje vođeno nastavnikom- upotrebljava se web-orijentirana tehnologija; između nastavnika i polaznika se ostvaruje komunikacija u stvarnom vremenu
- ugrađeno e-učenje- oblik učenja na daljinu dostupan prema načelu just-in-time
- telementoring (online-trening)- primjena informacijsko- komunikacijske tehnologije pomoću koje mentor vodi i usmjerava polaznika

2.1. Povijest e-učenja

Sama riječ e-učenje prvi je put bila iskorištena u listopadu 1999. godine, tijekom seminara CBT (Distance Learning Courses) sustava u Los Angelesu. Ta je riječ označavala *način učenja baziran na korištenju novih tehnologija koji omogućuje pristup online, interaktivan i ponekad personaliziran trening putem Interneta ili drugih elektronskih medija (intranet,*

ekstranet, interaktivna TV, CD-ROM itd.) (Leeuwe, 2015). Preduvjeti potrebni kako bi e-učenje uopće bilo moguće bili su:

- izum čitanja i pisanja
- pojava profesije nastavnika/ profesora
- razvoj pokretnog tipa (tehnologija ispisa)
- razvoj elektroničke tehnologije

Pojava nekih od njih datira još iz puno ranije povijesti, a prvi oblik modernog obrazovanja na daljinu javlja se u Velikoj Britaniji 1840., kada je Isaac Pitman učio stenogram putem korespondencije.¹ Pitman je bio kvalificirani učitelj te je predavao u privatnoj školi koju je osnovao u Wotton-Under-Edgu. On je slao svojim učenicima zadaću putem pošte, a oni bi ju onda riješili i poslali mu nazad.

U ranim 1920- ima Sidney Pressey, profesor psihologije na Državnom sveučilištu Ohio razvio je stroj koji je donio veliki napredak. Nastavni stroj koji je Pressey razvio sličio je pisačkoj mašini s prozorom koji je prikazivao pitanje s četiri odgovora. Korisnik je trebao pritisnuti tipku koja se poklapala s točnim odgovorom i tada bi se na prozoru prikazalo sljedeće pitanje. Osoba koja bi ispravljala test bi trebala samo skliznuti papir testa natrag u uređaj i provjeriti rezultate. Takav sličan postupak se koristi i danas za ankete, kvizove, testove i ispite.

U drugom svjetskom ratu bila je velika potreba za brzim izučavanjem regruta kako bi što bolje savladali upotrebu novog i modernog oružja. Njima su se puštali filmovi kako bi u što kraćem roku naučili korištenje oružja. Nova tehnologija je tako brzo postala dominantna.

Burrhus Frederic Skinner je bio predsjednik psihologije odjela Sveučilišta Indiana te je 1948. godine bio pozvan da dođe na Harvard, gdje je ostao do kraja svog života. On je razvio sustav za učenje. Tijekom 50-ih godina u Sjedinjenim Američkim Državama nije bilo dovoljno ljudi da ispuni te sve nastavne pozicije. Također je televizija bila popularna u obrazovanju. Skinner je predstavio sadržaj u malim povezanim komadima informacija. Studenti su morali zapisati odgovore na papir.

Uvođenjem prvog osobnog računala (Altair 880, 1975), a i nešto kasnijim Apple II (Slika 2) i IBM osobnim računalom, došlo je do velikog razvoja e-učenja. Najviše je pomoglo

¹ stenogram- metoda simboličkog pisanja koja poboljšava brzinu pisanja ili sažetosti u odnosu na normalan način pisanja jezika

matematici i znanostima jer su se mogle izvoditi razne simulacije i programirana nastava. Mnogi nastavnici počeli su programirati vlastite obrazovne programe.

Slika 2: Računalo Apple II

Krajem 90-ih godina neka sveučilišta su počela razvijati i dizajnirati vlastite sustave. Američka tvrtka „Blackboard“ je bila jedna od glavnih tvrtki na obrazovnom području. Ona je nudila kompletno rješenje za upravljanje tečajevima. Učenici i profesori su mogli:

- razmjenjivati materijale za učenje
- napraviti testove
- međusobno komunicirati na razne načine
- pratiti napredak učenika

Razdoblje od 1994. do 1999. obilježeno je maksimalnim iskorištavanjem e-pošte, internetskih preglednika, HTML jezika, programa za pregledavanje multimedije, stream audioteka i videoteka., no tek se u razdoblju od 2000. godine pa do danas potpuno mijenja organizacija učenja i podučavanja. Te promjene su omogućene zahvaljujući širokopojasnom pristupu brzog interneta, naprednom dizajnu internetskih stranica i streaming medijima. Razvoj tehnologije i mnogi popratni događaji obilježili su razvoj e-učenja.

2.2. Prednosti e-učenja

Najvažnije prednosti e-učenja su svladavanje problema udaljenosti, mogućnost istovremenog sudjelovanja velikog broja korisnika, redukcija troškova, mogućnost pristupa materijalu u bilo koje vrijeme, dinamička interakcija između profesora i učenika, mogućnost odabira načina i tempa učenja te upotreba audio i video zapisa u sklopu učenja. U nastavku ću detaljnije opisati svaku od nabrojanih prednosti.

Prva prednost koja nam pada na pamet jest jedna od glavnih karakteristika e-učenja, odnosno učenja na daljinu, to je dakako samo svladavanje problema udaljenosti. Kod ovakvog tipa učenja, udaljenost nam ne predstavlja nikakav problem budući da se nastava može pratiti iz vlastitog doma na bilo kojem dijelu svijeta. Na taj način i učenik u zabačenom dijelu svijeta gdje nema toliko različitih tečajeva i škola kao u razvijenim dijelovima svijeta može naučiti stvari koje ga zanimaju. Tako i učenici koji iz zdravstvenih razloga ne mogu posjećivati školu, mogu pratiti nastavu iz udobnosti vlastitoga doma.

Budući da nije potrebno da se svi polaznici okupljaju na jednom mjestu, druga prednost ovakvog sustava bila bi istovremeno sudjelovanje velikog broja korisnika. Broj polaznika u edukacijskoj grupi često je neograničen i time se omogućuje pružanje znanja svim zainteresiranim. Na taj je način moguća edukacija velikog broja ljudi u jako kratkom periodu.

Sljedeća prednost je svakako redukcija troškova. Nije potrebna briga o smještaju svih učenika, pronalaženje velikih učionica, nema troškova tiska nastavnih materijala. Osim što je školama i tvrtkama financijski isplativije održavanje ovakvog tipa nastave i samim korisnicima je puno jeftinije. Primjerice, informatički tečajevi ili tečajevi stranih jezika često znaju biti veoma skupi, a ovako se mogu pronaći jeftini ili čak besplatni tečajevi na internetu. U tom slučaju ni korisnik ni profesor nemaju troškove prijevoza, budući da ne moraju dolaziti do mjesta održavanja klasične vrste nastave. Korisnici štede i na papiru, budući da kod ovakvog tipa nastave nije potrebno neprestano printati nove materijale, a i zadaće se mogu slati putem e-maila, što ponovno smanjuje troškove.

Osim prostora, problem može stvarati i vrijeme. U današnje vrijeme ljudi žive vrlo užurbanim načinom života i imaju puno obaveza, a uz takav prepun raspored često nemaju dovoljno vremena za pohađanje nastave. Njima se onda znaju preklapati obaveze i u tom slučaju moraju odustati od nastave. Kod e-učenja nema tog problema, u potpunosti modernizirana e-

učionica otvorena je 24 sata dnevno, 365 dana u godini. To znači da polaznik sam odlučuje u koje će doba pristupiti nastavnom sadržaju i to može učiniti nebrojeno puta.

Dalje, kao prednost e-učenja mogla bi se izdvojiti dinamička interakcija između profesora i učenika. Česta je kriva pretpostavka, da u takvom obliku učenja ne postoji komunikacija ni interakcija između profesora i sudionika, što je potpuno netočno. Sustavi za e-učenje omogućuju otvaranje foruma za rasprave, čime se postiže komunikacija i rasprava koja bi se i inače vodila na satu, a profesor može imati veći uvid na to tko je aktivniji, a tko slabiji u raspravi. Nekim je učenicima čak jednostavnije postaviti pitanje na forumu, nego uživo. Isto tako, profesor i učenik mogu komunicirati preko e-maila, gdje učenik tako dostavlja zadaću ili seminarski rad, a profesor mu šalje zadaće ili materijale, te tako ostvaruje bolju komunikaciju.

Kod e-učenja, korisnik sam odabire vrstu i način učenja pa tako prilagođava sami proces svojim potrebama. Tempo učenja tada ne ovisi o drugim polaznicima tečaja, već u potpunosti samo o tom korisniku. On tako može preskočiti nastavne cjeline koje ga ne zanimaju ili koje već zna, a dulje prolaziti one koje su mu nejasne. Online testove on može rješavati kada osjeća da je dovoljno naučio te kada osjeća da je spreman za to.

Prilikom ulogiranja u sustav za e-učenje, profesor ima razne mogućnosti dodavanja i izmjene sadržaja na njemu. Pa tako, želi li uputiti svoje učenike na neke druge izvore, profesor može učenicima ostaviti link ili naziv knjige u kojoj mogu pronaći više informacija vezane uz temu. Dakle, kao posljednju prednost navela bih to da je u sklopu sustava lako omogućena integracija i pristup drugim izvorima bitnima za gradivo koje se podučava. Osim drugih izvora, nastavnik u nastavni materijali osim teksta, može ubaciti i animacije, simulacije, slike te različite video i audio zapise, čineći tako gradivo mnogo zanimljivijim i lakšim za usvajanje.

2.3. Nedostaci e-učenja

Usprkos velikom broju prednosti, moramo obratiti pažnju i na nedostatke e-učenja. Jedan od njih je i preduvjet e-učenja, bez kojeg takav tip učenja ne bi ni postojao, a to je samo računalo i informacijska pismenost njegova korisnika. Osim samog računala, korisnik mora imati i pristup Internetu. Tu se javljaju troškovi same nabave računalne opreme, troškovi instalacije i uvođenja Interneta. Kako bi se korisnik mogao koristiti nekim sustavom e-učenja vrlo je važno poznavanje osnovnih informatičkih funkcija.

Sljedeći nedostatak jest nepouzdanost. Ni najkvalitetnija oprema na kojoj se izvodi e-nastava nije stopostotno pouzdana. U svakom trenutku je moguće da padne sustav, da se prekine internetska veza ili da se pokvari računalo što može dovesti do nemogućnosti praćenja nastave ili kašnjenja u predaji zadaće ili seminara. I u slučaju klasičnog načina edukacije se mogu pojaviti tehnički problemi koje će učitelj probati riješiti, no kod e-učenja takvi problemi najčešće dovode do potpunog prekida nastave.

Kod korisnika e-učenja često može doći do poteškoća u koncentraciji ili nedostatka motivacije zbog toga što korisnik ne prati nastavu u klasičnoj učionici i nema učitelja pred sobom. Korisnik se sam mora motivirati na praćenje nastave te si doma stvoriti radnu atmosferu, gdje ga neće ometati situacije iz svakodnevnog života. Korisnici koji uče isključivo putem Interneta puno češće odustaju od kolegija (AHyCo, 2015). Osim toga, kod takvih korisnika često dolazi i do osjećaja izdvojenosti i osamljenosti, budući da nema kontakta u živo.

Kao zadnji nedostatak, navodim stalnu potrebu razvoja tehnologije. Informacijska tehnologija napreduje svakim danom i zato je potrebno pratiti taj razvoj i nadograđivati naše računalo, kako bismo mogli i dalje pratiti nastavu preko e-učenja.

2.4. E-učenje u Hrvatskoj

Iako e-učenje u Hrvatskoj još nije na tolikoj razini kao u nekim razvijenijim državama, ono se svakim danom sve više koristi i razvija u različitim ljudskim djelatnostima. Djeca se polako susreću s njim već od najranije dobi, u školi pa kasnije i na fakultetu, na mnogim tečajevima, a neke kompanije ga koriste kako bi obučili svoje zaposlenike.

CARNet je tako ove godine pokrenuo nacionalni projekt e-škole, prema kojem bi hrvatske škole, od 2015. do 2022. godine, trebale digitalno sazrijeti. Osim dosadašnjih pilot projekata e-Dnevnik, Škole 2.0 i Nikola Tesla portal, hrvatske bi škole trebale implementirati i informacijsko-komunikacijsu tehnologiju u svoj sustav obrazovanja. CARNet je za taj pilot projekt za početak odabrao 20 hrvatskih osnovnih i srednjih škola: OŠ Vijenac u Osijeku, OŠ Klana u Klani, OŠ Dragutina Tadijanovića u Vukovaru, OŠ Sveti Križ Začretje, OŠ Zvonimira Franka u Kutini, OŠ Ivana Perkovca u Šenkovcu, OŠ Čazma, OŠ Eugena Kumičića u Slatini, OŠ Domovinske zahvalnosti Knin, OŠ "Vladimir Nazor" Križevci, OŠ Šijana u Puli, I. OŠ Čakovec, OŠ Izidora Kršnjavoga u Zagrebu, Gimnazija Gospić, Srednja škola Vela Luka, Gimnazija Bernardina Frankopana u Ogulinu, Pomorska škola Zadar,

Gimnazija Matija Mesić u Slavonskome Brodu, Prva gimnazija Varaždin i Zdravstvena škola u Splitu. Kroz taj projekt bi se trebala ostvariti (Carnet, 2015):

- *informatizacija poslovnih procesa u školama*
- *sustavno uvođenje informacijsko-komunikacijskih tehnologija u procese učenja i poučavanja, uključujući izradu digitalnih nastavnih sadržaja, metoda i alata*
- *povezivanje škola na brzi i ultra-brzi Internet*
- *izgradnja lokalnih žičnih i bežičnih mreža u školama*
- *obrazovanje i podrška nastavnicima koji su ključni nosioci projekta.*

Situacija na fakultetima u Hrvatskoj je puno povoljnija. Tako je još u lipnju 2007. godine donošenjem Strategije e-učenja započet proces implementacije na Sveučilište u Zagrebu. Sveučilište u Zagrebu u svom programu ima velik broj e-kolegija, a prva nagrada za najbolji e-kolegij u akademskoj godini 2009./2010. dodijeljena je kolegiju Otvoreno računalstvo na Fakultetu elektrotehnike i računarstva Sveučilišta u Zagrebu. Na Sveučilištu u Zagrebu se uglavnom primjenjuje mješoviti oblik e-učenja, koji donosi najbolje rezultate. Iako se većina fakulteta uključila u implementaciju e-učenja, neki su još u početnim fazama, gdje fakultetska vijeća održavaju sastanke i rasprave o e-učenju i svim mogućnostima koje ono može donijeti. Fakultetima je dostupan sveučilišni sustav za e-učenje Merlin, *sustav za e-učenje uspostavljen kao platforma za projekte primjene e-učenja, odnosno izvođenje kolegija sveučilišnih studija uz primjenu tehnologija e-učenja* (Merlin, 2015), a pojedini koriste svoje vlastite sustave za e-učenje. Tako se primjerice dio nastave iz kolegija Fiziologija na Medicinskom fakultetu odvija preko sustava LMS za učenje na daljinu. *LMS* (eng. Learning management system) je *sustav namijenjen izradi obrazovnih sadržaja u digitalnom obliku te održavanju nastave na daljinu* (Tomić, 2010). U tom sustavu student može pronaći oglasnu ploču, nastavne materijale, forume za pitanja, wiki-fiziologija, rezultate ispita, rječnike, animacije, testove za samotestiranje, ankete i korisne linkove.

Na Filozofskom fakultetu u Zagrebu se koristi sustav Omega, ostvaren u sklopu projekta OIZEOO Ministarstva obrazovanja, znanosti i sporta. Omega trenutno (veljača 2015.) koristi 9421 student i 526 predavača, u više od 1600 online kolegija. Količina materijala produciranog unutar sustava se kreće oko 180 GB. Kao tehničku podlogu Omega koristi sustav Moodle. *Moodle* (eng. Modular Object – Oriented Dynamic Learning Environment) je *sustav za udaljeno učenje otvorenog koda koji omogućuje izradu i integraciju svih vrsta digitalnih materijala (tekstualne datoteke, mrežne stranice, videozapise), provjeru znanja*

pomoću testova, HotPotatoes kvizove, križaljke i osmosmjerke (Tomić, 2011). Osim u Hrvatskoj, Moodle se koristi u još čak 210 zemalja i preveden je na 78 jezika.

Osim e-učenja namijenjenog samo jednoj vrsti korisnika, učenicima, studentima ili zaposlenicima neke tvrtke, postoje i online tečajevi koji su namijenjeni svim korisnicima, koji imaju jednake interese, kao što su online tečajevi fotografije, stranih jezika, informatički tečajevi, tečajevi namijenjeni djeci ili trudnicama itd. Oni mogu biti besplatni ili se naplaćivati. Recimo Sveučilišni računalni centar Sveučilišta u Zagrebu - SRCE nudi online tečajeve informatike svim zainteresiranim. Većina tih tečajeva se naplaćuje, ali članovi akademske zajednice (studenti, nastavnici i djelatnici visokih učilišta i javnih instituta) ostvaruju određeni popust.

2.5. E-učenje u svijetu

Trend e-učenja u svijetu svakim danom sve više raste. Broj pojedinaca, institucija i korporacija koji koristi e-učenje zbog učinkovitosti i praktičnosti sve je veći. U istraživanju provedenom početkom 2015. godine zabilježen je veliki porast u korištenju e-učenja. Prvih deset država kod kojih je primjećen najveći porast su:

1. Indija: 55%
2. Kina: 52%
3. Malezija: 41%
4. Rumunjska: 38%
5. Poljska: 28%
6. Češka: 27%
7. Brazil: 26%
8. Indonezija: 25%
9. Kolumbija: 20%
10. Ukrajina: 20% (Pappas, 2015)

E-učenje može veoma pomoći obrazovanju djece, mladih i odraslih u nerazvijenim državama poput Indije, gdje je broj obrazovanih veoma mali i gdje nema svatko priliku pohađati nastavu, a ponajviše djevojčice. Također može igrati veliku ulogu u zemljama pogođenim ratom, gdje nije sigurno održavati nastavu u školama, pa ljudi mogu učiti na računalima.

Tijekom istraživanja koje je u 2013. godini provela Sloan, organizacija posvećena integriranju e-učenja u visoko obrazovanja, detaljno je napravljena statistika e-učenja u SAD-u tijekom

zadnjih 10 godina. Tijekom 2012. godine čak je 6 milijuna studenata slušalo barem jedan online kolegij (Aleksić-Maslač, 2013). Iako u Hrvatskoj ljudi još uvijek zaziru od diploma dobivenih preko e-učenja, u svijetu studenti to naveliko koriste. To je posebno popularno u SAD-u, gdje su cijene školarina klasičnih fakulteta veoma visoke pa mnogi studenti ovako jeftinije prođu. Uz to nema troškova života u mjestu studija te troškova kupnje knjiga i skripti. Jedni od najpopularnijih online programa u svijetu su MBA studiji, gdje prosječna cijena studija iznosi oko 16000 eura, što je i dalje jeftinije od klasičnih studija. Mnoga svjetska sveučilišta osim klasične nastave nude i online programe. Neki od tih sveučilišta su:

- Oxford, (UK)
- University of British Columbia, (Kanada)
- University of Liverpool (UK)
- University of Lancashire (UK)
- University of Queensland (Australija)
- Virginia Polytechnic Institute and State University (SAD)
- Athabasca University (Kanada)
- Universidad Oberta de Catalunya (Španjolska)

Jedan od najuspješnijih primjera e-učenja je tečaj socijalne psihologije kojeg je osmislio profesor Scott Plous sa Sveučilišta Wasleyan i proveo putem Coursere. Tečaj je tijekom šest tjedana pohađalo više od 230000 učenika iz 50-ak zemalja. Završnom ispitu ih je pristupilo 8000, a njih 6400 uspješno ga položilo, a čak 1200 s pohvalom.

2.6. E-učenje stranih jezika

Poznavanje barem jednog, ako ne i više stranih jezika je u današnje vrijeme obavezno. Ljudima strani jezik može pomoći u traženju posla, a ljudi ga uče zbog putovanja u strane države, zbog održavanje obiteljskih i prijateljskih veza, a ponekad i zbog preseljenja u stranu državu. E-učenje unutar učenja stranog jezika može biti dodatak u tradicionalnoj nastavi ili korisnik može sam učiti strani jezik putem internetskih stranica, no kako bi potpuno naučio strani jezik, on ga mora i prakticirati. Za to također postoje internetske stranice koje povezuju ljude koji žele naučiti strani jezik s izvornim govornicima tog jezika. Neki izvori tvrde kako su trenutačno najbrže rastući jezici koje se najviše isplati učiti:

1. engleski- najpopularniji strani jezik

2. španjolski- zbog novih ekonomski i gospodarskih prilika u zemljama španjolskog govornog područja
3. portugalski- zbog gospodarskog i ekonomskog napretka Brazila
4. kineski- zbog ogromnog kineskog tržišta
5. ruski- zbog brojnih poslovnih prilika
6. arapski- zbog razvoja brojnih segmenata gospodarstva i ekonomije
7. njemački- jer Njemačka upravlja jednom od najstabilnijih ekonomija na svijetu (Jutarnji portal, 2015)

3. Ruski jezik

Kako je tema moga rada e-učenje ruskog jezika, u ovom ću poglavlju ukratko reći nešto o ruskom jeziku i pismu te o popularnosti učenja ruskog jezika općenito.

3.1. Ruski jezik i rusko pismo

Ruski jezik je nacionalni jezik najvećeg slavenskog naroda - Rusa, koji čine osnovno stanovništvo Ruske Federacije. Ruskim jezikom govori oko 180 milijuna ljudi, te je tako slavenski jezik s najvećim brojem govornika. Po broju govornika u svijetu on zauzima 8. mjesto, nakon mandarinskog, hindskog, španjolskog, engleskog, arapskog, portugalskog i bengalskog jezika. Zajedno s ukrajinskim i bjeloruskim čini istočnu grupu slavenskih jezika. Kako svi slavenski jezici, istočnoslavenski, zapadnoslavenski i južnoslavenski, imaju porijeklo od praslavenskog jezika, oni su međusobno srodni te više ili manje slični. Tako su u velikoj mjeri slični ruski i hrvatski, što kod učenja ruskog jezika može biti olakotna ili otežavajuća okolnost. Mnoge riječi u hrvatskom i ruskom jeziku su tako slične (npr. riječ banana, na rukom se izgovara banan) ili čak jednake (npr. mama), no postoje i „lažni prijatelji“, odnosno iste riječi koje imaju drugačije značenje u jednom i drugom jeziku (npr. riječ život na ruskome jeziku znači trbuh).

Rusi se u pismu služe ruskom ćirilicom, azbukom, koja ima 33 slova (Slika 3). Kao i u hrvatskom jeziku, neka slova označavaju više glasova, isto kao što se jedan te isti glas bilježi ponekad različitim slovima.

Tiskana i pisana slova	Nazivi	Tiskana i pisana slova	Nazivi
А а <i>А а</i>	a	Р р <i>Р р</i>	er
Б б <i>Б б</i>	be	С с <i>С с</i>	es
В в <i>В в</i>	ve	Т т <i>Т т</i>	te
Г г <i>Г г</i>	ge	У у <i>У у</i>	u
Д д <i>Д д</i>	de	Ф ф <i>Ф ф</i>	ef
Е е <i>Е е</i>	je	Х х <i>Х х</i>	ha
Ё ё <i>Ё ё</i>	jo	Ц ц <i>Ц ц</i>	ce
Ж ж <i>Ж ж</i>	že	Ч ч <i>Ч ч</i>	če
З з <i>З з</i>	ze	Ш ш <i>Ш ш</i>	ša
И и <i>И и</i>	i	Щ щ <i>Щ щ</i>	šča
Й й <i>Й</i>	i kra- tko=j	Ъ ъ <i>Ъ</i>	tvrdi znak
К к <i>К к</i>	ka	Ы ы <i>Ы</i>	jeri
Л л <i>Л л</i>	elj	Ь ь <i>Ь</i>	meki znak
М м <i>М м</i>	em	Э э <i>Э э</i>	e
Н н <i>Н н</i>	en	Ю ю <i>Ю ю</i>	ju
О о <i>О о</i>	o	Я я <i>Я я</i>	ja
П п <i>П п</i>	pe		

Slika 3: Rusko pismo (azbuka)

3.2. Popularnost ruskog jezika u svijetu

Popularnost ruskog jezika kao stranog jezika u svijetu teško je odrediti. U Kini je učenje ruskog jezika veoma popularno. Iako kineski studenti tvrde kako ga ne vole učiti, mnogi ga uče zbog svoje karijere i moguće emigracije u Rusiju. U 2009. godini samo u Kini ga je učilo 40 tisuća studenata i 80 tisuća školaraca, a razumjelo ga je oko 60 tisuća odraslih Kineza (Rogova, 2010).

U 2013. godini visoki dužnosnik ruske vlade izjavio je kako je broj ruskih govornika u svijetu u posljednjih 20 godina smanjen za oko 120 milijuna ljudi. Predviđanja su tada bila da će ruski jezik za 50 godina nestati izvan granica Rusije zbog konkurencije engleskog jezika. Kako bi se to pokušalo spriječiti, premijer Dmitrij Medvedev osnovao je novo vijeće, u koje je uloženo 1,5 milijardi rubalja (46 milijuna dolara) za otvaranje jezičnih centara u zemljama širom svijeta.

U Americi je ruski jezik na 9. mjestu najpopularnijih stranih jezika, nakon španjolskog, kineskog, tagaloškog (službenog jezika na Filipinima), vijetnamskog, francuskog, njemačkog,

korejskog i arapskog. Broj ruskih govornika u SAD je od 1980. godine porastao za 391% i iznosi oko 900 tisuća.

Nakon 2. svjetskog rata, ruski jezik se učio i u našim školama, no u godinama prije domovinskog rata zamjenjuju ga engleski i njemački jezik, koji su i dan danas najpopularniji jezici koji se uče u školama. No zahvaljujući Udruzi za ruski jezik i i kulturu, osnovanoj 2011. godine, ruski jezik se polako počinje vraćati u škole. Uz pismenu podršku Ureda za obrazovanje, kulturu i šport Grada Zagreba i Ministarstva obrazovanja, znanosti i sporta Republike Hrvatske, ruski jezik se uvodi krajem rujna 2013. u tri osnovne škole: OŠ Miroslava Krležę, OŠ Matije Gupca i OŠ dr. Ivana Merza. Taj program vode profesori i volonteri udruge.

4. Ruski jezik i e-učenje

Učenjem ruskog jezika u školama stranih jezika potpomognuto informacijskom tehnologijom ću se pozabaviti u anketnom dijelu ovog rada, a u ovom poglavlju ću proučiti ponudu e-učenja ruskog jezika na internetskim stranicama.

4.1. E-učenje ruskog jezika u svijetu

Dok neki i dalje izabiru tradicionalan oblik učenja ruskog jezika, u školama i na tečajevima, drugi ipak odabiru neki od oblika e-učenja, zbog njegove prilagodljivosti, brzine i iz financijskih razloga.

Na internetu postoji jako velika ponuda stranica za učenje ruskog jezika na engleskom jezika. Većina tih stranica nudi besplatan sadržaj i poduku, samo neke naplaćuju neke dijelove ili cijeli svoj sadržaj. Stranice koje sam ja obradila u svome radu su stranice za učenje isključivo ruskog jezika, no postoje i one koje nude lekcije iz mnoštvo jezika, no one su puno siromašnijeg sadržaja, jer se ne koncentriraju na samo jedan jezik. One su dobre za korisnike koji recimo puno putuju, pa im treba da iz svakog jezika nauče samo neke osnovne riječi i fraze. Preduvjet učenja preko ovih stranice jest da korisnik jako dobro zna engleski jezik. Korisnik koji je potpuni početnik i koji ne zna apsolutno ništa o ruskom jeziku na internetu će naći puno materijala, isto kao i korisnik koji već dosta toga zna, no želi proširiti svoje znanje i vokabular. Sve ove stranice pozivaju svoje korisnike da im se jave s prijedlozima za poboljšanje stranice i da im jave ako uoče kakve pogreške, kako bi stranice napredovale i bile što točnije za korisnike.

U istraživanju koje je proveo RIR- (eng. *Regional Internet registry*), korisnici su odabrali 3 najpopularnije i najviše korištene internetske stranice za učenje ruskog jezika za strance, a to su Russian language lessons (Slika 4), Učimo ruski (Learn russian) i Master russian (Romendik, 2015). Sve tri stranice nude besplatno učenje ruskog jezika.

4.1.1. Russian Lessons

The screenshot shows the homepage of 'Russian Lessons .Net'. The header features a wavy banner with the text 'Russian Language Lessons' and 'Learn Russian For Free'. Below the banner, a navigation menu on the left lists various topics: Russian Language Home, Russian Travel Guide, Forums, Keyboard, Russian Lessons (Getting Started, 1-Numbers, 2-Numbers, 3-Basic Phrases, 4-In a Bar/Cafe, 5-Verbs / Pronouns, 6-Nouns, 7-I Love..., 8-Places, (in)ation, 9-Family, 10-Genitive Case, 11-Plurals, 12-Language Review, 13-Dative Case, 14-Instrumental Case, 15-Past Tense, 16-Verbs of Motion, 17-Most Used Words, 18-Russian Apartments, Advanced - Parallel Texts), Russian Grammar (Spelling Rules, Nouns: Gender, Nouns: Nominative Case, Nouns: Accusative Case, Nouns: Dative Case, Nouns: Genitive Case, Nouns: Instrumental Case, Nouns: Prepositional Case, Pronouns, Verbs: Present Tense). The main content area includes a welcome message, a note about Russian audio, and several paragraphs of introductory text about the website's purpose and content. At the bottom, there are four buttons: 'Getting Started', 'Russian Alphabet', 'Russian Numbers', and 'Basic Phrases'.

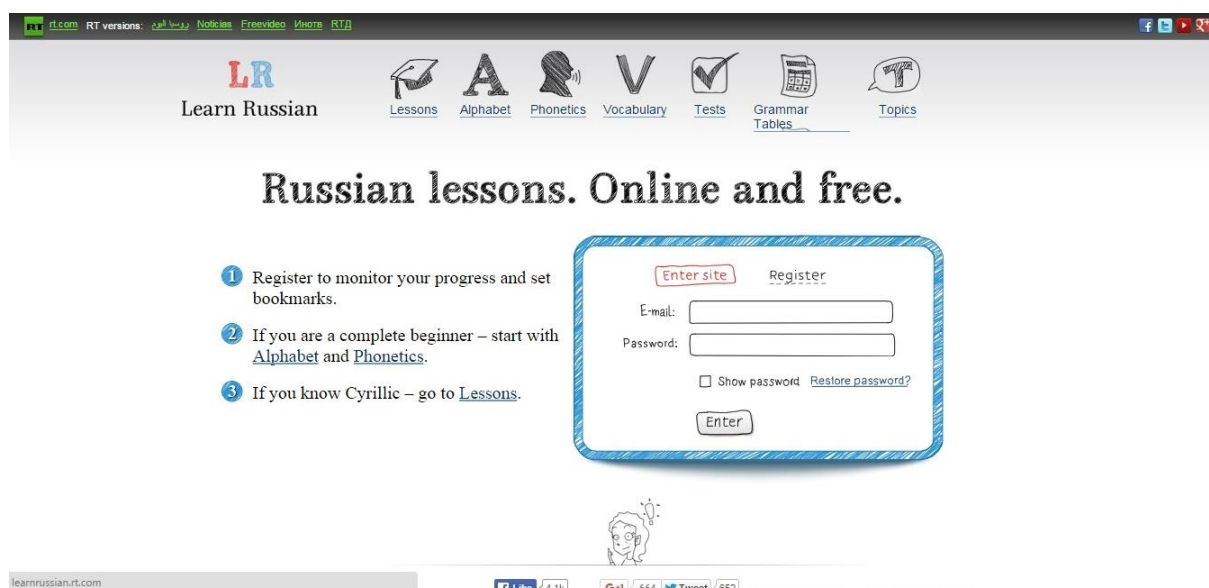
Slika 4: Internetska stranica Russian lessons

Internetska stranica Russian lessons (Slika 4) nudi učenje ruskog jezika za govornike engleskog jezika. Širokog je sadržaja i na njoj korisnik može pronaći sve što mu je potrebno kako bi naučio jezik. Za početak korisnik se upoznaje s ruskim jezikom te mu se nude savjeti kako bi što bolje i brže naučio jezik. Lekcije su poredane po težini i počinje se od samih osnova, ruske abecede, brojeva i najvažnijih fraza. Osim 18 jezičnih vježbi, nude se gramatičke lekcije i lekcije iz vokabulara. Ono što je veoma korisno na ovoj stranici jest da uz svaku novu riječ ili rečenicu je postavljen i audio sadržaj koji su snimili izvorni govornici ruskog jezika, koji si korisnik može pustiti neograničeni broj puta.

Na stranici se također može naći i forum na kojemu korisnici mogu međusobno i s administratorom izmjenjivati poruke, englesko-ruski riječnik i ruska tipkovnica. Ruska tipkovnica ima drugačiji poredak od hrvatske ili engleske, stoga je ovo veoma koristan alat, jer korisnik točno vidi na kojoj pozici se nalazi određeno slovo. Također na stranici pišu upute kako na Windowsovoj Visti namjestiti rusku tipkovnicu te čak nudi linkove gdje korisnik može kupiti naljepnice s ruskim slovima za svoju tipkovnicu. Za vrijeme pauze od učenja gramatike, korisnik može pročitati zanimljiv tekst o ruskim pokrajinama uz slike i detaljne opise svake pokrajine. Za kraj možete odabrati vježbanje ruskog jezika uz testove iz abecede, brojeva, fraza, glagola, zamjenica i pridjeva. Između četiri ponuđena odgovora korisnik bira točni odgovor te mu odmah piše ako je nešto netočno odgovorio i koji je bio točan odgovor. Također se nudi i kviz općeg znanja te poveznica na YouTube kanal koji nudi kratke snimke s vježbama.

Iako je ovo relativno nova stranica, ona nudi mnogo sadržaja za samog početnika, no budući da se još uvijek nadograđuje, korisnik može doći do jedne niže razine učenja. Osim samog teksta, sadrži i slike, audiozapise i forum, koji puno pomažu u učenju. Na samom početku stranice pišu savjeti i upute kako bi bilo najbolje da ju korisnik koristi, kako bi što bolje naučio jezik, što može biti veoma korisno za same početnike. Mana ove stranice, kao i većine drugih, jest to što korisnik komunicira s drugim korisnicima i administratorom samo pismenim putem te ako sam ne vježba „na glas“, neće moći usvojiti pravilni izgovor.

4.1.2. Learn russian

Slika 5: Internetska stranica Learn russian

Ova stranica (Slika 5) je mnogo razvijenija od prethodne stranice. Kao i prethodna, nudi učenje od samog početka, dakle učenje abecede i fonetike, ali broj lekcija je veći. Na njoj korisnik može pronaći čak 100 detaljnih lekcija, sa slikama, razgovorima popraćenim audiozapisima te zadacima unutar lekcija. Ovdje postoje različite vrste zadataka, u nekim je potrebno pravilno posložiti rečenice kako bi tvorile smisleni razgovor, u nekima treba povezati riječ s odgovarajućom slikom, a u nekima korisnik treba sam upisati riječ koja pravilno opisuje sliku ili upisati riječ koja nedostaje u rečenici. Ovo je odličan način kako korisnika motivirati na učenje, budući da su zadaci veoma zabavni, vizualno zanimljivi te je svaki drugačiji.

Jedna od prednosti ove stranice jest to što korisnik može učiti tako da prolazi kroz sve lekcije s testovima, vokabularom i gramatikom, a onda kasnije odabrati samo gramatiku, u kojoj je sadržana gramatika iz svih lekcija. Kod nekih riječi osim prijevoda na ruski jezik postoji cijeli

detaljan opis riječi: otkuda je nastala, kada se koristi te primjeri ruskih poslovice u kojima je sadržana ta riječ. Stranica sadrži i jako puno tekstova na engleskom o raznim ruskim temama, kao što su primjerice ruski crtani filmovi, ruski plesovi ili blagdani u Rusiji, pa tako korisnik osim ruskog jezika može naučiti dosta o samoj Rusiji. Na ovoj stranici nažalost ne postoji forum pa je to jedan od većih njezinih nedostataka, no uz ovu stranicu korisnik može dovesti svoj ruski na visoku razinu. Ona može služiti i kao dodatak uz klasično učenje jezika u školi, kojim se može nadograditi znanje. Na ovoj stranici se učenje također ne plaća, no ako se korisnik registrira, što je isto tako besplatno, otvaraju se neke dodatne opcije.

4.1.3. Master Russian

Slika 6: Internetska stranica Master russian

Ovo je još jedna veoma dobra internetska stranica za učenje ruskog jezika (Slika 6). Na njoj korisnik može biti sami početnik i krenuti od same nule ili može preko nje nadograditi svoje prethodno znanje. Stranica nudi mnoštvo lekcija s različitim temama. Na ovoj stranici nema toliko puno slika i audio sadržaja, samo kod nekih tema postoji audiozapis izgovora određenih slova i riječi. Jedna od stvari koje nije bilo na prethodnim stranicama jest tekst na neku rusku temu, primjerice na temu Matrjoške (ruski suvenir, kod nas poznatije kao Babuška) napisan prvo na ruskom, pa na engleskom jeziku. To može biti korisno za korisnika koji želi u isto vrijeme učiti jezik, ali i saznati nešto više o ruskoj kulturi. Ispod teksta je popis novih ruskih riječi i njihovih prijevoda na engleski.

Ova stranica nije toliko vizualno zanimljiva kao learn russian, no na njoj ima veoma puno poveznica na druge internetske stranice koje bi mogle koristiti korisniku. Korisnik ovdje može

pronaći linkove za stranice ruske televizije i ruskog radija te na YouTube kanale s ruskim folklornim pjesmama i plesovima no i na zabavne ruske filmiće, poput videa u kojem Putin govori vic. Tako je ova stranica osim poučnog, i zabavnog karaktera. Testovi koji se nude su jednostavnog oblika, korisnik odabire točan odgovor između četiri ponuđena odgovora. Stranica sadrži dio s pitanjima i odgovorima, na kojem si korisnici međusobno pomažu u učenju. Čak je jedna korisnica prevela lekciju ruskog pisma na talijanski jezik, kako bi olakšala drugim početnicima iz Italije.

Ova stranica sadrži jako puno linkova na druge stranice, pa iako ti dijelovi nisu napravljeni od strane administratora, oni upućuju korisnika na druge stranice koje bi mu mogle pomoći u učenju ruskog jezika, a koje sam ne bi možda mogao pronaći. Osim svega navedenoga, stranica nudi i poveznicu na drugu stranicu, Russian for free, gdje može uz naplatu od jednog eura ostvariti razgovor s izvornim govornikom preko Skypea. Takva poduka traje 50 minuta i uključuje vježbanje novog vokabulara, vježbu čitanja, razgovor te različite vježbe.

U tablici (Tabela 1) sam usporednu prikazala što svaka stranica nudi te koje sve tipove sadržaja možemo naći na njima. Stranica Learn russian je vizualno najprivlačnija zbog mnoštva slika, jednostavnog izgleda i lakog snalaženja.

	Russian lessons	Learn russian	Master russian
Što sve stranica nudi?	18 jezičnih vježbi, 15 gramatičkih vježbi, 13 vježbi iz vokabulara, forum, englesko-ruski rječnik	100 vježbi s gramatikom i vokabularom, tekstovi na engleskom o ruskim temama, detaljan opis riječi	13 vježbi, tekstovi na ruskom i engleskom jeziku, mnoštvo poveznica
Koje sve tipove sadržaja sadrži stranica?	Slike, audio zapisi, poveznice	Slike, audio sadržaj	Slike, audio sadržaj, poveznice

Tabela 1: Usporedba internetskih stranica za učenje ruskog jezika

4.2. E-učenje ruskog jezika u Hrvatskoj

Situacija s internetskim stranicama za učenje ruskog jezika za korisnike s našeg govornog područja je puno lošija. Ako korisnik ne zna engleski jezik, na internetu će naći prilično mali broj materijala za učenje ruskog jezika. U nastavku sam navela dvije internetske stranice koje bi mogle pomoći govornicima u učenju ruskog jezika.

4.2.1. Učenje ruskog jezika

Slika 7: Internetska stranica Učenje ruskog jezika

Ovu stranicu (Slika 7) je izradila profesorica ruskog jezika baš zato što je primijetila kako materijala za učenje ruskog jezika na internetu baš i nema. Kao i na ostalim stranicama i ovdje je za početnike stavljena lekcija o ruskome pismu, no bez audiozapisa. Stranica sadrži lekcije iz gramatike za početnike, grupirane po vrstama riječi koje se obrađuju u njima te naprednu gramatiku s nešto težim lekcijama. Nakon toga korisnik može prijeći na 12 zanimljivih cjelina s temama iz svakodnevnog života, poput dana u tjednu ili boja na ruskome jeziku. Na stranici se nalazi i rječnik svih riječi iskorištenih u lekcijama te zanimljivi tekstovi. Stranica sadrži i testove no oni nisu interaktivnog sadržaja, već korisnik sam provjerava rješenja.

Stranica je još uvijek u nastajanju, pa nema toliko puno slika ili lekcija, no autorica se potrudila što više pomoći korisnicima s različitim savjetima i poveznicama na druge stranice koje bi im mogle pomoći. Tako recimo preporučuje ruske filmove na YouTube-u, najpoznatije ruske tražilice, ruske novine, rječnike, online testove za ruski jezik, pa čak i rusku društvenu mrežu. Budući da je stranica zapravo blog, na svakoj lekciji korisnik može postaviti pitanje u obliku komentara, a administrator onda odgovara isto tako u obliku komentara. Postoji također i e-mail adresa na koju korisnik može poslati upit.

4.2.2. Goethe Verlag

Slika 8: Internetska stranica Goethe verlag

Ovo nije isključivo hrvatska stranice, već ona nudi čak 50 jezika za učenje, ali njezina najbolja karakteristike jest to što jednako tako korisnik može izabrati jezik na kojemu će biti stranica (Slika 8). Tako korisnici iz čak 50 govornih područja mogu učiti strane jezike na isto stranici. Stranica nudi 100 lekcija s različitim temama ili iz različitih vrsta riječi. Kada korisnik odabere temu, na lijevoj strani mu budu napisane riječi na njegovom jeziku, a na desnoj strani pišu samo početna slova na ruskom jeziku, a onda se pritiskom na gumb pojavljuje ostatak slova koji nedostaju. Također postoji i audiozapis svake riječi koju prvo izgovara muški glas, a onda ženski.

Na ovoj stranici se nudi veliki broj lekcija, ali svakako nedostaje objašnjenje ruskog pisma, gramatičkih pravila i dodatnog pojašnjenja, tako da je ona ponajviše za ljude koji brzo žele naučiti glavne ruske frazeme, koji će mu najviše služiti ako primjerice putuje u Rusiju. Postoji mogućnost slanja upita administratoru stranice, no ne postoji mogućnost komunikacije između korisnika.

5. Anketa i rezultati ankete

Preko ankete koju sam provela među osam hrvatskih škola za učenje stranih jezika, htjela sam saznati koliki je stvarni interes za učenjem ruskog jezika te da li je on u zadnji par godina porastao, ili se smanjio. Također me zanimalo koliko se informacijsko-komunikacijska tehnologija koristi u njihovim tečajevima. Radi se o preliminarnom istraživanju koje bi moglo poslužiti kao osnova za neko veće i detaljnije istraživanje. Pitanja koja sam im postavila bila su:

1. Koliko imate grupa/polaznika tečaja ruskog jezika?
2. Koji je postotak polaznika ruskog jezika u odnosu na druge jezike?
3. Je li to veliki ili mali broj ljudi?
4. Raste li taj broj ili se smanjuje posljednjih godina?
5. Da li svojim polaznicima nudite kakve materijale na računalima?
6. Da li možda vaši korisnici rješavaju testove na računalima?

U nastavku navodim odgovore četiri škole stranih jezika u Zagrebu, dvije škole u Rijeci, jedne u Šibeniku te jedne u Trogiru.

1. Spes, centar za poduku i prevodilaštvo u Zagrebu

U Školi stranih jezika Spes nemaju grupe za učenje ruskog jezika, tek pokoji individualnu nastavu. To je jako mali broj ljudi. Dakle, broj polaznika se polako smanjuje. Svojim polaznicima nude materijale na računalima, a neke testove za vježbu rješavaju na računalima.

2. Svijet jezika, Vodnikova u Zagrebu

Škola Svijet jezika u Zagrebu trenutačno ima 33 upisana polaznika u 5 obrazovnih skupina: 1., 3., 5., 7. i 9. modul učenja. Obično ih imaju oko 40 od ukupno 1.400, to je oko 3%. Broj polaznika u toj školi raste. Polaznicima nude materijale s raznih internetskih stranica. Profesori skidaju testove s Interneta, a polaznici ih dobivaju u papirnatom obliku.

3. Polyglotte institut u Zagrebu

U Polyglotte institutu u Zagrebu trenutno imaju sedam grupa, odnosno 35 polaznika tečaja ruskog jezika u školi. Po brojnosti grupa, ruski se jezik nalazi na 5. mjestu. Broj polaznika

ruskog jezika je konstantan. Polaznici online tečajeva sve materijale dobivaju u elektronskom obliku, dok se polaznicima klasičnih tečajeva u elektronskom obliku daju samo neke zadaće. Na računalima testove rješavaju samo polaznici online tečajeva, dok polaznici klasičnih tečajeva testove rješavaju isključivo u fizičkom obliku.

4. Lingoteka, Zagreb

Škola stranih jezika Lingoteka nema nijednog polaznika ruskog jezika ove godine. Na otprilike 150 učenika, 2 ih je zainteresirano za ruski. Broj polaznika se smanjuje. Svojim polaznicima ne nude materijale, ni testove na računalima.

5. Milton jezici, Rijeka

Ova škola u Rijeci ima jednu grupu početnika. Postotak polaznika ruskog jezika iznimno je mali u odnosu na druge jezike. Na tečaju ruskog jezika imaju 3-4 polaznika, naspram 40-60 polaznika za engleski ili njemački jezik. Broj polaznika je nešto manji nego prije. Svojim polaznicima ne nude materijale, ni testove na računalima.

6. Narodno učilište, Rijeka

Narodno učilište u Rijeci ima 3 grupe, u jednoj 5 polaznika, u drugoj 6 i u trećoj 6-7. Polaznika ruskog jezika u odnosu na druge jezike ima malo. Broj polaznika uglavnom je konstantan. Materijale i zadatke na računalima polaznici dobivaju za domaću zadaću.

7. Pučko otvoreno učilište- Šibenik:

U PUO u Šibeniku ove školske godine imaju dvoje prijavljenih. Interes je sve manji i manji. Odnos prijave za ruski jezik prema ostalima je iznimno malen. Svojim polaznicima ne nude materijale, ni testove na računalima.

8. Laureatus, Trogir

Škola Laureatus ima tri grupe polaznika, jednu dječju i dvije odrasle. Broj prolaznika nije velik, otprilike 25 ljudi. Broj polaznika je u blagom porastu. Svojim polaznicima ne nude materijale, ni testove na računalima.

U tablici (Tabela 2) su prikazane škole stranih jezika koje nude tečaj ruskog jezika te rezultati ankete dobiveni na temelju odgovara zaposlenika škola.

	Koliko polaznika ruskog jezika imaju?	U odnosu na prošle godine taj broj raste, pada ili je konstantan?	Nude li materijale za učenje na računalu?	Rješavaju li polaznici testove na računalu?
SPES	pokoja individualna nastava	pada	DA	DA
SVIJET JEZIKA	33	raste	DA	NE
POLYGLOTTE INSTITUT	35	konstantan	DA	Nude na online tečaju
LINGOTEKA	0 polaznika, 2 zainteresiranih	pada	NE	NE
MILTON JEZICI	3-4	pada	NE	NE
NARODNO UČILIŠTE RIJEKA	17-18	konstantan	Za zadaću	NE
PUO ŠIBENIK	2 zainteresiranih	pada	NE	NE
LAUREATUS	25	raste	NE	NE

Tabela 2: Škole stranih jezika koje nude tečaj ruskog jezika

Iz ovih rezultata (Tabela 2) možemo zaključiti kako zainteresiranost za učenje ruskog jezika pomalo opada, iako to ovisi od škole do škole. U četiri ispitane škole broj polaznika pada, u dvije škole taj je broj konstantan, a u dvije taj je broj narastao u odnosu na zadnjih par godina. Broj polaznika naravno ovisi o gradu u kojem se škola nalazi, a vrlo vjerojatno i o samoj popularnosti škole te terminima održavanja nastave. No iz rezultata primjećujemo još uvijek vrlo mali postotak korištenja računala unutar nastave te pri rješavanju testova. Jedna od škola (Polyglotte Institut) čak nudi i online tečaj, koji iako ima manje polaznika nego klasični tečaj, vrlo je dobar primjer napretka, jer se korisniku daje na izbor koju će vrstu tečaja odabrati, ovisno o njegovom slobodnom vremenu te preferencama. Škole bi svakako trebale više uložiti u opremanje svojih učionica računalima, jer puštanje audio i video snimki, pokazivanje slika i animacija čini nastavu zanimljivijom i pomaže polaznicima u praćenju nastave.

6. Zaključak

Svi smo svjesni razvoja informacijske tehnologije, njena prodiranja u sve grane ljudskoga života pa nas tako ne bi trebalo čuditi korištenje informacijske tehnologije u učenju. Stoga se e-učenju ne treba opirati, već prihvatiti ga kao alternativu tradicionalnom obrazovanju. Kroz svoj rad sam opisala e-učenje, njegov razvoj, prednosti i nedostatke te korištenje e-učenja u svijetu i u Hrvatskoj. Također sam opisala trenutačnu ponudu internetskih stranica za učenje ruskog jezika. U svijetu je puno veća zainteresiranost za e-učenje te se puno više iskorištavaju njene prednosti nego kod nas. Hrvatska bi se svakako trebala ugledati u neke razvijenije države te početi više primjenjivati računalu u sklopu nastave i obrazovanja.

Iz ankete provedene u osam hrvatskih škola stranih jezika možemo zaključiti kako popularnost ruskog jezika u Hrvatskoj pomalo opada. Jedan od mogućih razloga je i nedovoljno korištenje informacijske tehnologije u sklopu nastave. Sasvim sigurno bi korištenje računala, puštanja raznih videa i glazbe učinila nastavu zanimljivijom, te možda i privuklo nove polaznike. Zato bismo trebali više ulagati u obuku nastavnika kako bi svi bili informatički pismeni te kako bi onda poticali svoje učenike u korištenju računala u sklopu učenja. Korištenje računala u obrazovne svrhe bi se trebalo poticati od najranije dobi, budući da se njime djeca počinju koristiti vrlo radno, no puno češće u zabavne svrhe.

Jasno je kako potreba za učiteljima i nastavnicima ruskog jezika nikada neće nestati. I same materijale za e-učenje ruskog jezika i internetske stranice uvijek će morati netko sastaviti i nadopunjavati, a to će uvijek biti neki nastavnik ili druga kompetentna osoba. Neki ljudi će uvijek preferirati tradicionalni način obrazovanja u učionici uz učitelja, no korisnicima se treba pružiti mogućnost odabira između tradicionalnog obrazovanja i e-učenja. Jer čemu onda razvijati tehnologiju, ako ju nećemo koristiti u jednoj od najvažnijih dijelova života: obrazovanju.

7. Popis slika

Slika 1: Definicija e-učenja	3
Slika 2: Računalo Apple II	6
Slika 3: Rusko pismo (azbuka).....	15
Slika 4: Internetska stranica Russian lessons	18
Slika 5: Internetska stranica Learn russian	19
Slika 6: Internetska stranica Master russian	20
Slika 7: Internetska stranica Učenje ruskog jezika.....	22
Slika 8: Internetska stranica Goethe verlag.....	23

8. Popis tablica

Tabela 1: Usporedba internetskih stranica za učenje ruskog jezika..... 21

Tabela 2: Škole stranih jezika koje nude tečaj ruskog jezika..... 26

Literatura

1. AhyCo. E-obrazovanje (e-learning). URL: http://ahyco.uniri.hr/metodika/e_learning.htm (10.9.2015.)
2. Aleksić-Maslač, K. Online obrazovanje u Hrvatskoj – bliža ili dalja budućnost?. URL: <http://www.poslovni.hr/komentari/online-obrazovanje-u-hrvatskoj-bliza-ili-dalja-buducnost-232234> 28.2.2013. (10.9.2015.)
3. Bičak, D. Stvara se novi prostor obrazovanja. URL: <http://www.poslovni.hr/hrvatska/stvara-se-novi-prostor-obrazovanja-254444>. 15.10.2013. (10.9.2015.)
4. Carnet. Što su e-škole. URL: http://www.carnet.hr/e-skole/sto_su_e-skole. (11.9.2015.)
5. Ćukušić, M., Jadrić, J. E-učenje. koncept i primjena. Zagreb: Školska knjiga, 2012.
6. Goethe verlag URL: <http://www.goethe-verlag.com/>. (11.9.2015.)
7. Jančić, Z. Što je e-learning?. URL: <http://www.ebizmags.com/demistificirani-e-learning/>. 9.6.2009. (11.9.2015.)
8. Jutarnji portal. Strani jezici koje je danas najisplativije znati. URL: <http://www.jutarnji.hr/strani-jezici-koje-je-danas-najisplativije-znati-svladate-li-barem-jedan-od-njih--pred-vama-bi-mogle-biti-velike-stvari/1408446/>. 1.9.2015. (11.9.2015.)
9. Learn russian. URL: <http://learnrussian.rt.com/>. (10.9.2015.)
10. Marcel de Leeuwe. E-learning fundamentals. URL: http://www.leerbeleving.nl/wbts/1/history_of_elearning.html. (10.9.2015.)
11. Master russian. URL: <http://masterrussian.com/>. (10.9.2015.)
12. Merlin. sustav za učenje. URL: <http://moodle.srce.hr/2015-2016/>. (11.9.2015.)
13. Pappas, C. The Top eLearning Statistics and Facts For 2015 You Need To Know. URL: <http://elearningindustry.com/elearning-statistics-and-facts-for-2015>. 25.1.2015. (11.9.2015.)
14. Poljanec, R. Ruska gramatika za svakoga. Zagreb, Školska knjiga, 1969.
15. Rezultati ankete o e-učenju na Sveučilištu u Zagrebu (prosinac 2013. godine) http://www.unizg.hr/fileadmin/rektorat/Studiji_studiranje/Studiji/e-ucenje/Sveuciliste_u_Zagrebu_Anketa_e_ucenje_2013_Rezultati_20140919.pdf (11.9.2015.)

16. Rogova, A. Russian becomes most popular foreign language in China. URL: http://english.pravda.ru/history/12-11-2010/115760-russian_language_china-0/
17. Romendik, D. Najpopularnije online stranice za razumijevanje ruskog jezika. URL: http://hr.rbth.com/arts/2014/08/08/najpopularnije_online_stranice_za_razumijevanje_ruskog_jezika_291198.8.2014. (10.9.2015.)
18. Russian language losing popularity abroad – official. URL: <http://themoscownews.com/news/20131213/192106184/Russian-language-losing-popularity-abroad--official.html> 13.12.2013. (11.9.2015.)
19. Russian lessons. URL: <http://www.russianlessons.net/> (10.9.2015.)
20. Srce. E-učenje. URL: <http://www.srce.unizg.hr/ceu/o-centru/e-ucenje/>. (10.9.2015.)
21. Sustav učenja na daljinu Omega. URL: <https://omega.ffzg.hr/mod/page/view.php?id=3274>. (11.9.2015.)
22. Špekuljak, M. Održana je izborna skupština Udruge za ruski jezik i kulturu. URL: <http://ruskaljetopis.hr/print.phtml?c=11&id=84> 18.3.2014. (11.9.2015.)
23. Šterle, V. Što je e-učenje?. URL: <http://www.maldmedia.com/e-ucenje>
24. Tematski broj- E-learning. Gdje mogu studirati online? URL: <http://www.carnet.hr/tematski/e-learning/gdje.html>
25. The 10 Most Popular Languages in the US. URL: <https://www.alsintl.com/blog/top-10-languages/>. 1.5.2015. (11.9.2015.)
26. Tomić, V. Što je LMS. URL: <https://vesnatomic.wordpress.com/2010/12/28/to-je-lms/>. 28.12.2010. (11.9.2015.)
27. Tomić, V. Što je Moodle. URL: <https://vesnatomic.wordpress.com/2011/01/01/to-je-moodle/>. 1.1.2011. (11.9.2015.)
28. Učenje ruskog jezika. URL: <http://ucenje-ruskog-jezika.blogspot.hr/>. (10.9.2015.)
29. Žujo, M. Preko interneta do diplome na Oxfordu. URL: <http://www.poslovni.hr/after5/preko-interneta-do-diplome-na-oxfordu-167674>. 27.12.2010. (10.9.2015.)

E-učenje ruskog jezika

Sažetak

Tema ovog završnog rada jest E-učenje ruskog jezika. Uz samu temu rada, objašnjen je sam pojam e-učenje, opisana njegova povijest, prednosti i mane te prikaz njegova korištenja u Hrvatskoj i u svijetu. Dane su i glavne informacije o ruskom jeziku. U radu su dani primjeri nekih internetski stranica za e-učenje ruskog jezika.

Da bi se dobio jasniji uvid u korištenje računala u sklopu tečaja ruskog jezika, napravljena je anketa o osam hrvatskih škola stranih jezika. Ona bi mogla poslužiti kao osnova za neko veće i detaljnije istraživanje.

KLJUČNE RIJEČI: e-učenje, informacijska tehnologija, ruski jezika, škole stranih jezika

ABSTRACT

The topic of this dissertation is “*E-učenje ruskog jezika*“. In addition to the main topic of work, I explained the concept of e-learning, described its history, advantages and disadvantages, and showed use of it in Croatia and abroad. Also, there are some main information about the Russian language. The paper presents example of some Internet pages for e-learning Russian language.

In order to obtain a clearer picture of the use of computers within the course of the Russian language, there is a survey of eight Croatian language school. It could serve as a basis for a larger and more detailed research.

KEYWORDS: e-learning, information technology, Russian language, language schools